

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nic. Clenardi Epistolarvm Libri Dvo

Clénard, Nicolas

Antwerpen, 1566

Carolo Caesari Semper Avgvsto, Nicolavs Clenardvs Gloriosos De Popvlo
Machometico Precatvr Trivmphos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70781)

amicos efficias, qui nos amant. Nunquam minus de pecunia fui sollicitus, quam in præsentia; forsitan in causa est quòd paucas habeam. Nec me casus iste Lusitanicus sic mordet, nisi quòd exclusit à patria, quòd licuisset ante hoc exortum bellù proficisci, nisi vana spe; fuisset deceptus. Saluto D. Doctorem Ruy Lopez. Quando scripseris ad Don Martinum, salutabis eum meo nomine. Iterum vale.

CAROLO CAESARI SEMPER AVGVSTO,
NICOLAVS CLENARDVS GLORIOSOS DE POPVLO MACHOMETICO PRECATVR TRIVMPHOS.

SOLENNE est omnibus, felicissime Cæsar, quotquot literis Maiestatem tuam appellant, multis verbis decurrere in laudum tuarum præconia, adeoque impudenter interdum atroces quasdam virtutes tibi affingere, vt ipse nò dubitem, quin scriptoris stultitiam condemnes & rideas. Quod quidem institutum quando veterè gentilitatem sapit, & nequiquam apud Christianum Principem locum habere debet, qui nò in hominum opinionibus & perituris chartis immortalitatem repositam arbitratur, sed eam spectat immortalitatem, cuius fundamenta sunt penes bene actæ vitæ conscientiam, penitus ab isto vulgato officio calamum cohibebo, & quæ postulata me edere coëgit necessitas, omnibus ambitionum remotis ambagibus, simplici oratione proferam, ante omnia suppliciter te rogans, vt me patienter pro tua natiua bonitate audias, & audaciam clementer ignoscas.

CVM ante decem annos Louanij tractarem studia Theologica, & nactus otij copiam, Græcas Hebræasq; degustassem literas, sic vt eas publicè profiterer, incelsus sit cupido discendæ etiam linguæ Arabicæ, quod in Iudeorum commentariis animaduertissem ipsam affinem esse

esse Hebraicæ, & alteram alterius iuuari præsidio. Ve-
 rum in vniuersa Flandria ne literam quidem vllus no-
 uerat Arabicam, nedum Arabicaturientem possit do-
 cere: tantum circumferebatur Psalterium illud Nebien-
 se, quinq; descriptum idiomatibus, Latino, Græco, He-
 braico, Chaldaico, & Arabico. Quod simulatque pri-
 mum conspexi, impotenti correptus rei desiderio, ta-
 met si nihil adesset, quod saltem alphabetum common-
 straret, euoluere tamen cœpi, & curiositate stimulan-
 te, rationem mihi reperisse credebar, qua peregrinæ
 linguæ characteres assequerer. Quâdo enim non igno-
 rarem propria ista vocabula, hominû, regionum, mon-
 tium, fluuiorum, & consimilium, eisdem ferme syllabis
 & sono efferri apud Hebræos & Chaldæos, idem obti-
 nere suspicabar in Arabicis. Nec me fefellit ista suspi-
 cio, in primis eo perpendendo Psalmo, cuius est initiû:
 Deus quis similis erit tibi? Ibi enim plurimæ comparêt
 velut fodinæ auri Arabici, hoc est dictiones, è quibus li-
 ceret rimari Alphabetum, verbi gratia: Israël, Idumæi,
 Ismaelitæ, Moab, Agareni, Gebal, Ammon, Amalec, Af-
 sur, Lot, Madian, Sisare, Iabin, Cisson, Cudor, Oreb,
 Zeb, Zebæe, Salmana: è quibus vniuersis de literarum
 figuris leue iudicium feci, & tam difficili vsus magistro,
 volui pergere ad capeffendam adedò horridam & aspe-
 ram linguam. Non quòd mihi inter Flandros datum
 fuit istis, adminiculis fretum sonare Arabica, sed quòd
 vel tantillo fretus auxilio, codicem illum oculis legere
 conarer, haud aliter quàm si mutus animum adiiciat
 percipiendis scripturis. Neq; enim in eo Psalterio sunt
 addita signa vocalium, vt scirem quid quo pacto pro-
 nunciaretur: tamen bona quadâ fortuna sic mihi cogni-
 tis characteribus, nauare operam non pigebat in euol-
 uendo codice toto, ratus scilicet futurum, vt aliquando
 etiam Deus occasionem præberet Arabicandi com: no-
 dius. Dum sic perduro, & Lexicon rude contraho, hinc
 inde arreptis voculis, quæ sæpius obuix mihi iam essent
 familiares, Louanium venit Fernandus Colon quæsi-
 turus

turus hominem, cuius cōsilio moderaretur Bibliothecam illam quam adornabat Hispali. Enarrabam tum publicè Chrysoftomum, de dignitate sacerdotali, in gratiam Græcissantium, eratque mihi auditorium frequentissimum. De quo certior factus Colon, & simul ab Hispanis aliquot res meas ac studia propius edoctus, conditionem proposuit profectiois Hispanicæ. Quam non illibenter accepi, tum quòd ob molestias quasdam, quas mihi facebant isti Causifici, iam adfugam essem propensior, vitam cuperem tranquillam, ubi nihil mihi esset commercij cum illis controuersiarum fabris, & litium magistris; tum etiam quòd inter Hispanos augurarer posse me feliciter Arabicari. Ne multa. Statim ingressus Salmanticam, libros aliquot reperi, apicibus omnibus eleganter conscriptos, quibus diligenter pertractandis, iam etiam vocales Arabicas adeptus fui, ac sensim canones olfacere cœpi Grammaticos: vidiq̄ue maximam esse Arabicis cognationem cum Hebraicis. quæ quòd satis exactè tenerem, si minutias requiras Grammaticæ, & quòd omnem laborem deuorare statuissem, sine vllius Præceptoris opera, me tradidi rimandæ Grammaticæ. Et quia certis de causis permittente Colone, substiti in eâ Academia, detrusus in pistrinum Arabicū, spacio sex mensium sic promouii, vt non formidassem profiteri linguam Arabicam. Ac parum abfuit quin docturus prodirem in publicum, quòd me munus illud sustinere posse crederem. Interim adlaborante Episcopo Cordubensi, liberatus fui à pactis Colonicis: & iam firmior & diuturnior videbatur ibi mihi futura sedes. Cumque essem nimium defatigatus Arabicando, amœniore auocamento vires reficere cùm decreuissem, in iuuentutis gratiam literas docui Græcas, tanto auditorio quantum hæcenus non est visum in Hispania. Nec multò post honestum illic mihi Senatus in annos singulos constituit stipendium, partim vt Latinas, partim vt Græcas docerem literas. Ecce autè cùm vix duodecimus mihi ageretur in noua professione

fessione

fessione dies, adferuntur epistolę regis Lusitanię, illiusq;
 fratris infantis Henrici, ad quem instituendum inuita-
 bar. Cum quo versatus annos quinque, & dormientibus
 altum Arabicis, quod alias disciplinas tractarem, cum
 5 nuper facta mihi ab eo potestate rediturus essem in pa-
 triam, & ibidem sedem senectutis positurus, consilium
 coepi, ut mensibus aliquot peragratis urbibus Hispani-
 cis, diligenter dispicerę, sicubi reperire possem homi-
 nem, qui cum fabularer de literis Arabicis. Nam hacte-
 10 nus viam vocę non audiueram, & dubiola quędam
 me torquebant de illorũ accentibus, & omnino stabat
 sententia cum studio Theologico, Louanij professionę
 auspiciari Arabicam; quod eam mirificę conferre cen-
 serem rectius intelligendis Hebraicis. Itaque profectus
 15 Braccara, veni Conimbricam, inde Hispalim, inde Gra-
 natam. Vbi cum essem nulli prorsus cognitus, Deo ta-
 men propicio res meas moderante, in Alhambam de-
 ueni, iussus a quodam salutare Marchionem, qui statim
 causa protectionis audita, ut est vir humanissimus, &
 20 studiosorũ hominum fautor, me etsi antea ne nomine
 quidem notum sic adiuuit, ut doctissimũ multis aureis
 emptum Alfakium donaret. Cuius consuetudine dum
 vtor, & lectitando simul cum ipso Alcorano, paulatim
 animaduerto, quam foedis erroribus gens ista periret
 25 Machometica, terigit animũ meum clades nostrę Reli-
 gionis, multũq; dolui, quod tot seculis nemo inter Chri-
 stianos sit exortus, qui tanto malo conaretur adhibere
 remediũ. Sane non defuerunt, qui dogma pestiferum
 editis libris confutarent. Sed quid quęso ad Persas, &
 30 tam longę a nobis dissitas regiones, si Christianus Theo-
 logus Latino sermone disputet contra Machometum?
 Sic in hostes fidei stringendus est gladius, ut mucronę
 sentiant. Itaq; siue Deus mihi in mentem misit, siue te-
 merę hoc propositũ concepi, omnibus aliis curis omif-
 35 sis, statui quicquid vitę mihi reliquum fuerit, huic vni
 consecrare negotio, nec conuiescere, donec tantũ
 promouero in lingua illa doctorũ hominũ, ut & cala-

mo & lingua possim cum Machometistis in arenam dogmatū descendere, & si liceat, multos tam piæ causæ socios conciliem, qui istum mecum laborem velint capeffere, hac mente, vt etiam in Africam ipsam disputaturi & morituri non reformident proficisci.

CAETERVM quia ad hanc rem nobis opus esset libris, in quibus mysteria sectæ continētur, & passim ab Inquisitoribus multi cremantur, qui nobis plurimum conducerent, omnem lapidem moui, vt huiusmodi codices mihi seruirent, quia illis in fidei augmentum vti vellem, potiùs, quàm vt sinerentur perire flammis. Verùm nihil obtinere potui: nec hæctenus habui, qui meos conatus foueret, præter vnū Marchionem, ad eò rei studiosum, vt etiam omnes triremes Hispanicæ meis consiliis libros conquirant.

DE hoc meo proposito certiorē feceram Ioannem Siliceum filij tui præceptorē, qui cū me optimè nosset, & multa posset apud tuam Maiestatem, visus est mihi plurimū habiturus momentū. Sed quamuis me sedulo sit adhortatus, ne tam pium animum deponerem, nihil tamen spei ostendit, nisi vellem relicta patria, rem istam instituere Garnatæ. Id quod si facerē, omnia mihi ad futura dixit, & cum proceribus Hispaniæ Cæsare ipsam fautorem egregiū futurū. Ego verò tenebar desiderio patriæ, & nusquam videbam me cōmodiùs hanc professionem inuecturum, quàm Louanij, vbi animus erat cum præceptore illo Alphakio istas literas docere & discere. Id quod sine librorum copia fieri non poterat.

ITAQUE hac gratia profectus sum in Mauritaniã, vt partim comparandis libris, partim inspiciendis populū moribus & institutis, idoneus magis redderem ad hoc bellū Antimachometricum: desedi quæ Fesæ menses quindecim, nullo fermè fructu, ad eò nobis illi suos inuident codices. Pacta quædam iniueram cum ipso Rege, futuram mihi potestatem auhendorū librorum, & me in literis instituendū, modò sinerem aduenire illuc Garnatæ præceptorem, easq; conditiones adieceram,

vt feliciter cessura mihi fuerit ea peregrinatio, nisi in monstrum quoddam incidissem, & apud Barbaros perfidiam debuisssem experiri hominis Christiani, qui illic tanquam malus Genius studiorum mihi exortus fuit.

5 HIC apud Regem effecit, ne me docerent, ne libros consequerem, vt præceptorem amitterem, & tot mensibus inter Machometistas in summis molestiis contaberem. De qua fraude inaudita domi testimonium habeo Sacerdotis cuiusdam Arragonensis, qui seruit illic
10 apud Regem.

ITAQUE hac profectioe, quam pietatis causa susceperam, præter sesquiannum sine fructu studiorum exactum, id modò sum consecutus, vt & Præceptorem doctum amiserim, & speratis codicibus caream, & quod
15 grauissimū est cum tali monstro sim luctatus in Africa, vt miraculi instar sit, me excruciatū doloribus non perissem inter Machometistas. Magnus etiam dolori cumulus accessit, quòd didicerim à Christianis, Tunetenses libros veditos esse in Mauritania, quin & ex Arragonia
20 illuc aduehi, & me interim sic angere conquirendis codicibus. Vix tandem paucos ante dies post tantas miseriae reuersus Garnatam, sedeo quotidie expectans, si quid fortè nos Episcopus iuuare velit Carthaginien-
25 siss, hoc animo, vt potius patriam posthac negligam, quàm susceptam prouinciā deseram.

SI Maiestas tua propositū meū dignū fauore ducat, oro vt libri qui per Hispaniā comburuntur, meis studiis posthac seruiāt. Quāuis enim hæc mea de iuuanda Religione sententia plerisque videatur noua, nō est tamē eius
30 generis, à quo Cæsar qui cōtinenter bellū gerat cū Machometo, vlla ratione debeat abhorrere. Hæc sunt quæ Maiestati tuæ scribēda duxi, partim quæ in aula Regis Fesensis, intrepidè promisi me apud Cæsarem de iniuriis conquesturū, partim quæ tam piam causam Cæsar sine vllò
35 incōmodo possit adiuuare. Bene vale felicissime Cæsar, et vide num iniusta petā, tanto amore studiorū è Louanio delatus in Mauritaniā. Garnatæ XVII. Ian. An. XLII.